

Zarządzenie Nr R-57/2023
Rektora Politechniki Lubelskiej
z dnia 1 sierpnia 2023 r.

w sprawie szczegółowych elementów
Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia

Na podstawie art. 23 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 742) oraz § 30 ust. 2 pkt 9 Statutu Politechniki Lubelskiej z a r z ą d z a m, co następuje:

§ 1.

1. W skład Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Politechnice Lubelskiej wchodzi następujące elementy:
 - 1) monitoring i weryfikacja zakładanych efektów uczenia się dla poszczególnych kierunków studiów;
 - 2) doskonalenie procesu kształcenia dotyczące:
 - a) uruchamiania nowych kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia we wszystkich formach;
 - b) warunków i trybu rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia we wszystkich formach;
 - c) programów studiów, w tym:
 - planów studiów wraz ze szczegółowymi treściami kształcenia oraz systemem punktów określonych w Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS);
 - metod dydaktycznych oraz metod weryfikacji efektów uczenia się;
 - zasad oceniania studentów;
 - organizacji i realizacji praktyk studenckich, jeżeli są ujęte w programie studiów;
 - procesu dyplomowania;
 - d) uruchamiania oraz realizacji procesu kształcenia na studiach podyplomowych oraz w innych formach;
 - 3) doskonalenie kadry akademickiej;
 - 4) doskonalenie kadry wspierającej proces kształcenia oraz obsługi studentów;
 - 5) doskonalenie warunków kształcenia w zakresie:
 - a) organizacji procesu kształcenia pod kątem racjonalności rozkładów zajęć, liczebności grup studenckich itp.;
 - b) infrastruktury dydaktycznej;
 - c) dostępności literatury i innych pomocy dydaktycznych;
 - d) funkcjonowania systemów informatycznych wykorzystywanych w procesie kształcenia oraz obsługi studentów;
 - 6) doskonalenie środków wsparcia studentów oraz bazy socjalnej;
 - 7) gromadzenie, analizowanie i publikowanie informacji na temat procesu kształcenia.

2. Integralną częścią Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia są wewnętrzne akty prawne dotyczące poszczególnych aspektów kształcenia i spraw studenckich: uchwały Senatu Politechniki Lubelskiej, zarządzenia oraz pisma okólne rektora Politechniki Lubelskiej.
3. W skład Wydziałowego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia wchodzi uchwały rady jednostki organizacyjnej i dokumentacja dotycząca poszczególnych aspektów kształcenia i spraw studenckich.
4. Funkcjonowanie wskazanych w ust. 1 elementów opiera się na ujednoczonych uczelnianych oraz wydziałowych zasadach, procedurach i dokumentach.

§ 2.

1. Przy określaniu oraz weryfikacji efektów uczenia się dla realizowanych kierunków studiów należy wykorzystać:
 - 1) misję i strategię Uczelni oraz jednostki organizacyjnej, która prowadzi kierunek, poziom lub specjalność studiów;
 - 2) opinie interesariuszy zewnętrznych dotyczące ich oczekiwań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwentów kierunku studiów;
 - 3) opinie absolwentów kierunku studiów o poziomie uzyskanych kompetencji w trakcie kształcenia oraz ich przydatności na rynku pracy;
 - 4) opinie i wytyczne organizacji zawodowych, jednostek akredytujących i innych organizacji krajowych i zagranicznych;
 - 5) wzorce efektów uczenia się dla analogicznych kierunków studiów, prowadzonych przez inne uczelnie w kraju i za granicą oraz wynikające z obowiązujących standardów kształcenia określonych w zewnętrznych przepisach;
 - 6) inne informacje z otoczenia Uczelni, umożliwiające jak najlepsze dopasowanie zakładanych efektów uczenia się do potrzeb rynku pracy oraz ich weryfikację.
2. W ramach działań doskonalących w zakresie zakładanych efektów uczenia się dla prowadzonych kierunków studiów stosowane są:
 - 1) badania pracodawców, absolwentów Uczelni oraz monitorowanie losów zawodowych absolwentów;
 - 2) przeprowadzane okresowo badania zgodności zakładanych kierunkowych efektów uczenia się z:
 - a) misją i strategią Uczelni oraz jednostki organizacyjnej Uczelni realizującej proces kształcenia;
 - b) przepisami zewnętrznymi oraz wzorcami przyjętymi w innych uczelniach w kraju i za granicą, w szczególności w krajach Unii Europejskiej;
 - c) oczekiwaniami pracodawców oraz potrzebami rynku pracy, określonymi w oparciu o informacje uzyskane z otoczenia, w szczególności poprzez współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w ramach prowadzonego procesu kształcenia.
3. Przeprowadzona weryfikacja zakładanych kierunkowych efektów uczenia się, w przypadku ich zmiany, powinna być uwzględniona w opisie sylwetki absolwenta danego kierunku studiów oraz w programie studiów.

§ 3.

1. Przy ustalaniu efektów uczenia się dla studiów podyplomowych należy uwzględnić opinie i oczekiwania interesariuszy zewnętrznych.
2. Cechą studiów podyplomowych i innych form kształcenia powinna być zgodność efektów uczenia się z wymaganiami organizacji zawodowych lub pracodawców, a także możliwość nabycia uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy, a w przypadku studiów prowadzonych w ramach projektu – zgodność z wytycznymi instytucji prowadzącej projekt.
3. W ramach doskonalenia procesu kształcenia na studiach podyplomowych jednostka organizacyjna powinna okresowo dokonywać analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się oraz treści kształcenia z potrzebami rynku pracy i pracodawców.

§ 4.

1. Przy ustalaniu zasad rekrutacji na studia drugiego stopnia należy uwzględnić zakres wymaganych efektów uczenia się, które kandydat powinien uzyskać na wcześniejszych etapach kształcenia.
2. W procesie doskonalenia naboru na wszystkie poziomy studiów należy uwzględnić wyniki analizy i oceny stosowanych zasad rekrutacji w kontekście wymagań wstępnych oraz poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także efektów dotychczasowych rekrutacji.

§ 5.

1. W ramach doskonalenia programów studiów prowadzone są ich okresowe monitorowania oraz aktualizacje, w tym obejmujące plany studiów oraz efekty uczenia się, w zakresie:
 - 1) konstruowania programów studiów, w tym planów studiów, z zachowaniem przyjętych w Uczelni postanowień i wytycznych;
 - 2) określania nakładu pracy studentów niezbędnego do uzyskania efektów uczenia się z zachowaniem zasad określonych w Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS);
 - 3) spełniania wymagań formalnych związanych z uchwalaniem programów studiów, w tym planów studiów;
 - 4) zgodności z oczekiwaniami otoczenia, wynikającymi m.in. z: opinii uzyskanych od pracodawców i przedstawicieli rynku pracy, zewnętrznych ekspertów oraz monitoringu postępu i osiągnięć studentów;
 - 5) oferty krajowych i zagranicznych programów mobilności studentów.
2. Oceniając konstrukcję programów studiów, w tym planów studiów, należy przeanalizować ich zgodność z wytycznymi Senatu Politechniki Lubelskiej oraz dokonać analizy i oceny:
 - 1) jakości opisu kwalifikacji (sylwetki) absolwenta;
 - 2) możliwości uzyskania kierunkowych efektów uczenia się w przyjętym programie studiów;
 - 3) wykazu przedmiotów obowiązkowych, obieralnych i fakultatywnych oraz przyporządkowania im liczby punktów ECTS;
 - 4) stosowanych metod dydaktycznych, metod weryfikacji efektów uczenia się oraz oceny stopnia uzyskania efektów uczenia się;
 - 5) praktyk zawodowych, jeżeli zostały ujęte w programie studiów, i przyporządkowanej im liczby punktów ECTS;

- 6) liczby godzin przeznaczonych na realizację pracy dyplomowej, jeżeli została ujęta w programie studiów, i przyporządkowanej im liczby punktów ECTS;
 - 7) obciążenia studentów zajęciami dydaktycznymi w poszczególnych semestrach i tygodniach nauki.
3. Przy doskonaleniu programów studiów, jednostki organizacyjne wykorzystują wyniki analizy stopnia realizacji celów kształcenia i osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się dla programu studiów o określonym poziomie i profilu kształcenia, w tym:
 - 1) analizę stosowanych metod dydaktycznych, sposobów i metod weryfikowania efektów uczenia się oraz ich adekwatności do zakładanych efektów uczenia się;
 - 2) ocenę jakości prac dyplomowych i adekwatności wymagań stawianych pracom dyplomowym do efektów uczenia się zakładanych dla programu kształcenia, jeżeli praca dyplomowa stanowi element procesu dyplomowania;
 - 3) ocenę jakości praktyk oraz analizę zakładanych i uzyskanych w ich wyniku efektów uczenia się, jeżeli praktyki zostały uwzględnione w programie studiów;
 - 4) analizę wyników nauczania;
 - 5) analizę wyników egzaminów dyplomowych;
 - 6) analizę poprawności przypisania punktów ECTS do modułów lub przedmiotów kształcenia.
 4. Ocena jakości realizacji programu studiów odbywa się na podstawie analizy danych pochodzących z dokumentacji procesu dydaktycznego oraz oceny zajęć i dotyczy:
 - 1) zgodności merytorycznej treści poszczególnych modułów lub przedmiotów z zakładanymi przedmiotowymi i kierunkowymi efektami uczenia się;
 - 2) aktualności treści kształcenia oraz literatury przedmiotu;
 - 3) zasad obsady zajęć dydaktycznych;
 - 4) warunków realizacji kształcenia.

§ 6.

1. Przy planowaniu obsady zajęć dydaktycznych należy przestrzegać następujących zasad:
 - 1) zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową powinny być prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie tej dyscypliny;
 - 2) zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne na kierunku o profilu praktycznym powinny być prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe adekwatne do umiejętności wskazanych w opisie efektów uczenia się modułu lub przedmiotu oraz powinny odbywać się w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej, a także w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.
2. W działaniach doskonalących prowadzenie zajęć dydaktycznych należy uwzględnić analizę oraz ocenę kwalifikacji i kompetencji poszczególnych nauczycieli akademickich do prowadzenia określonych zajęć dydaktycznych oraz właściwego wypełniania obowiązków przez nauczycieli akademickich bezpośrednio związanych z realizacją procesu kształcenia.

§ 7.

1. Monitorowanie stosowanych metod dydaktycznych opiera się na ocenie ich dopasowania do zakładanych przedmiotowych efektów uczenia się, form zajęć oraz ich treści.

2. Monitorowanie stosowanych kryteriów, przepisów oraz procedur oceniania studentów opiera się na okresowo przeprowadzanych analizach:
 - 1) metod weryfikacji efektów uczenia się określonych dla poszczególnych programów studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - 2) zgodności procedur oceniania studentów z przepisami Regulaminu studiów w Politechnice Lubelskiej i kryteriami oceniania określonymi w sylabusach, a także przyjętymi przez nauczyciela akademickiego;
 - 3) wymagań stawianych osobom egzaminowanym i przygotowującym prace dyplomowe, jeżeli praca dyplomowa stanowi element procesu dyplomowania.
3. W ramach doskonalenia systemu oceniania studentów należy również przeprowadzać okresowe analizy ocen uzyskanych przez studentów, liczby rejestracji warunkowych, powtórzeń, udzielonych urlopów i skreśleń wraz z ustaleniem ich przyczyn.

§ 8.

W ramach doskonalenia systemu organizacji praktyk studenckich, jeżeli praktyki zostały uwzględnione w programie studiów, należy przeprowadzać okresowe analizy i oceny miejsc odbywania praktyk oraz zrealizowanych treści praktyki w kontekście zakładanych celów i efektów uczenia się dla prowadzonego kierunku studiów.

§ 9.

Przy doskonaleniu realizowanego procesu dyplomowania winny być uwzględnione wyniki, przeprowadzanych okresowo w jednostce organizacyjnej, analiz dotyczących:

- 1) procedur oraz zasad dyplomowania w aspekcie możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów uczenia się;
- 2) obszarów prowadzenia oraz tematyki prac dyplomowych, w kontekście zgodności z kierunkowymi efektami uczenia się oraz kierunkami działalności katedry i promotora, jeżeli praca dyplomowa stanowi element procesu dyplomowania;
- 3) kontroli prac dyplomowych pod kątem przyjętych zasad ich przygotowywania i stawianych wymogów, jeżeli praca dyplomowa stanowi element procesu dyplomowania;
- 4) zakresu tematycznego egzaminu dyplomowego, poziomu, a także zakresu i jakości pytań egzaminacyjnych;
- 5) ocen uzyskanych przez studentów oraz poziomu odpowiedzi na pytania na egzaminie dyplomowym.

§ 10.

1. W ramach systemu doskonalenia jakości kadry akademickiej stosowane są:
 - 1) ocena zajęć przez studentów;
 - 2) hospitacje zajęć;
 - 3) zewnętrzna kontrola zajęć.
2. Ocena zajęć przez studentów oraz hospitacje zajęć odbywają się zgodnie z ujednoliconymi uczelnianymi zasadami.
3. Okresowa, zewnętrzna kontrola zajęć, której celem jest weryfikacja sposobu organizacji, właściwego przebiegu i prowadzenia zajęć dydaktycznych, przeprowadzana jest na wniosek prorektora ds. studenckich przez pracowników Działu Nauczania i Toku Studiów, zaś z jej przebiegu i wyników sporządzany jest protokół, przedstawiany kierownikowi jednostki organizacyjnej i rektorowi.

§ 11.

Elementem doskonalenia kadry wspierającej proces kształcenia i obsługi studentów, których celem jest osiągnięcie wysokiego poziomu kompetencji, są badania opinii studentów, przeprowadzane w jednostkach organizacyjnych Uczelni w terminach ustalonych przez Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia.

§ 12.

1. Doskonalenie warunków procesu kształcenia obejmuje działania prowadzące do poprawy:
 - 1) infrastruktury dydaktycznej i naukowej obejmującej: sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe, laboratoria, w tym komputerowe, wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp studentów do komputerów poza godzinami zajęć dydaktycznych itp.;
 - 2) liczebności studentów w grupach wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoryjnych, projektowych, seminaryjnych;
 - 3) racjonalności rozkładów zajęć i organizacji zajęć;
 - 4) pomocy dydaktycznych (podręczniki, skrypty, materiały w Internecie itp.);
 - 5) kontaktu z pracownikami Uczelni przez Internet (strony internetowe wydziałów, katedr, zakładów, pracowników);
 - 6) wyposażenia bibliotek i czytelni, dostępu studentów do zdalnych zasobów wiedzy w Uczelni i poza nią;
 - 7) funkcjonowania systemów informatycznych wykorzystywanych w procesie kształcenia oraz obsługi studentów.
2. Przy poprawie jakości warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych należy wykorzystać:
 - 1) wyniki okresowo przeprowadzanych analiz i ocen stanu oraz potrzeb w zakresie infrastruktury i wyposażenia;
 - 2) zgłaszane opinie nauczycieli akademickich i studentów na temat warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych.

§ 13.

1. Doskonalenie środków wsparcia studentów obejmuje podejmowanie w jednostce organizacyjnej działań dotyczących w szczególności:
 - 1) zapewnienia dostępności nauczycieli akademickich dla studentów;
 - 2) pomocy studentom w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się, a także uzyskiwaniu bardzo dobrych wyników uczenia się;
 - 3) wsparcia osób uzdolnionych w realizacji procesu kształcenia;
 - 4) pomocy studentom w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – pomocy w przygotowaniu do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku;
 - 5) różnorodnych działań umożliwiających dodatkowe podnoszenie kompetencji studentów w trakcie studiów (np. działalność kół naukowych, realizacja programów dydaktycznych itp.);
 - 6) zapewniania kompetentnej pomocy pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich, w tym w zakresie spraw socjalnych.
2. Monitoring warunków socjalnych procesu kształcenia opiera się na okresowo przeprowadzanych analizach wykonywanych przez:

- 1) Biuro Spraw Studenckich – w zakresie pomocy materialnej dla studentów oraz wsparcia studentów niepełnosprawnych;
- 2) kanclerza Uczelni – w pozostałym zakresie.

§ 14.

1. Podstawowe jednostki organizacyjne Uczelni zobowiązane są do gromadzenia, analizowania i wykorzystywania w działaniach doskonalących kształcenie, informacji uzyskanych ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych, mających wpływ na poprawę jakości realizowanych procesów.
2. Obowiązkiem jednostki organizacyjnej jest udostępnianie informacji o prowadzonych kierunkach studiów oraz realizowanym procesie kształcenia i jego warunkach.
3. Zakres informacji na temat procesu kształcenia realizowanego na wszystkich kierunkach i poziomach studiów, udostępnianych interesariuszom zewnętrznym i wewnętrznym w wersji elektronicznej poprzez umieszczenie na stronie internetowej jednostki, obejmuje:
 - 1) ogólne informacje o prowadzonych na wydziale kierunkach i specjalnościach studiów wraz z sylwetkami absolwentów, uzyskiwanymi kwalifikacjami oraz możliwościami zatrudnienia;
 - 2) plany studiów oraz harmonogramy zajęć;
 - 3) kryteria i zasady rekrutacji na studia;
 - 4) stosowane procedury dotyczące procesu kształcenia i oceniania studentów;
 - 5) dostępne dla studentów możliwości nauki w formie wymiany krajowej i międzynarodowej oraz w językach obcych;
 - 6) ofertę kształcenia skierowaną do obcokrajowców;
 - 7) stosowane procedury w zakresie zapewniania jakości kształcenia;
 - 8) informacje o wynikach akredytacji prowadzonych kierunków studiów.
4. Informacje na temat procesu kształcenia, wskazane w ust. 3, dostępne są również w jednostce organizacyjnej w wersji papierowej w postaci dokumentacji kierunku studiów, różnego typu informatorów, ulotek itp.
5. Za publikowanie i aktualizację informacji na temat jednostki organizacyjnej odpowiada jej kierownik.
6. Jednostki organizacyjne prowadzące kształcenie przeprowadzają okresową analizę sposobu informowania studentów i innych zainteresowanych (kandydatów, pracodawców), a także ocenę aktualności udostępnianych informacji.

§ 15.

1. Do działań doskonalących jakość kształcenia na Politechnice Lubelskiej wykorzystywane są ujednolicone uczelniane procedury i kwestionariusze obejmujące:
 - 1) zasady przeprowadzania i wzory kwestionariuszy do badania opinii pracodawców, absolwentów Uczelni oraz monitorowania losów zawodowych absolwentów;
 - 2) zasady przeprowadzania i wzory kwestionariuszy oceny zajęć przez studentów;
 - 3) zasady przeprowadzania i wzór kwestionariusza oceny procesu kształcenia przez studentów;
 - 4) zasady przeprowadzania oraz wzór kwestionariusza hospitacji zajęć;
 - 5) zasady przeprowadzania oraz wzór kwestionariusza oceny pracy dziekanatu i Biura Spraw Studenckich;

- 6) ogólne wytyczne do procesu dyplomowania wraz z wzorami oceny i recenzji pracy dyplomowej.
2. Procedury i wzory dokumentów wskazane w ust. 1 uregulowane są osobnymi przepisami.
3. Za przeprowadzanie badań pracodawców i absolwentów Uczelni odpowiedzialne jest Biuro Karier i Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Politechniki Lubelskiej, we współpracy z osobami wskazanymi przez rektora.
4. Za przeprowadzenie oceny zajęć oraz wykorzystanie jej wyników w ocenie nauczycieli akademickich odpowiada rektor, prorektor ds. studenckich, dziekan wydziału oraz dyrektor Centrum Informacji Naukowo-Technicznej.
5. Za przeprowadzanie hospitacji zajęć odpowiada kierownik jednostki organizacyjnej.
6. Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowa komisja ds. jakości kształcenia mogą wprowadzić dodatkowe analizy w celu oceny jakości kształcenia odpowiednio: na poziomie Uczelni lub w jednostce organizacyjnej.
7. Zasady dokonywania innych analiz i ocen oraz sposób uwzględnienia uzyskanych informacji określa:
 - 1) Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia – w przypadku analiz i ocen prowadzonych dla Uczelni jako całości;
 - 2) wydziałowa komisja ds. jakości kształcenia jednostki organizacyjnej prowadzącej kierunek studiów – w przypadku analiz i ocen prowadzonych dla wydziału lub kierunku studiów.
8. W przypadku, gdy kierunek studiów prowadzony jest we współpracy dwóch lub więcej wydziałów, wskazane działania ustalane są przez przedstawicieli jednostek prowadzących oraz zatwierdzone przez właściwe komisje.

§ 16.

Za przygotowanie i aktualizację dokumentów Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uczelni odpowiada Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia, natomiast na wydziale – wydziałowa komisja ds. jakości kształcenia.

§ 17.

Traci moc Zarządzenie Nr R-59/2020 Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 17 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowych elementów Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

§ 18.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem **1 października 2023 r.**

Rektor

Prof. dr hab. inż. Zbigniew Pater